

beleid Nederland kieskeurig met kennismigrant

Niet-westerse buitenlanders die in Nederland komen studeren, mogen zich hier na afstuderen blijvend vestigen als kennismigrant. Wel moeten ze dan binnen drie maanden een baan vinden en ten minste 33.363 euro bruto per jaar verdienen. Deze eisen blijken erg streng te zijn.

Een opmerkelijk verschijnsel in de globalisering is dat hoogopgeleiden steeds vaker hun opleiding of een deel ervan in het buitenland volgen. Steeds vaker doen Nederlandse studenten ervaring op met studeren in het buitenland, en ook het aantal buitenlanders op de Nederlandse universiteiten en hogescholen is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Om in Nederland te mogen studeren moeten buitenlandse studenten van buiten de EU en de Europese Economische Ruimte (EER) van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) een machtiging tot voorlopig verblijf voor studiedoeleinden krijgen, met uitzondering van studenten uit Australië, Britse overzeese gebieden, Japan en de Verenigde Staten. Die machtiging moet in Nederland worden omgezet in een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd die tijdens de studie jaarlijks moet worden verlengd. Na afstuderen wordt de verblijfsvergunning in principe niet verlengd. Zou de (niet-westerse) buitenlandse afgestudeerde zich op de Nederlandse arbeidsmarkt willen richten en zich hier willen vestigen, dan kan dat als hij of zij binnen een bepaalde tijd een baan vindt die vervolgens een leeftijdsafhankelijke inkomensstoets moet doorstaan. Dit alles is vastgelegd in de kennismigrantenregeling. De eisen die deze regeling stelt aan de maximale baanzoekduur en het minimale inkomen zijn de volgende. De vreemdeling moet binnen drie maanden een baan vinden (en hij of zij kan gedurende die periode bovendien geen beroep doen op algemene middelen). In die baan moet hij sinds 1 januari 2006 op jaarbasis bruto 45.495 euro verdienen als hij of zij 30 jaar of ouder is. Onder die leeftijdsgrens bedraagt het minimale inkomen 33.363 euro bruto per jaar. In opdracht van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ) is onderzocht hoe rechtvaardig deze eisen eigenlijk zijn. Voor het onderzoek zijn arbeidsmarktgegevens van pas afgestudeerden in Nederland gebruikt uit de database van Studie & Werk, de monitor die SEO Economisch Onderzoek jaarlijks uitvoert in opdracht van Elsevier (Berkhout, de Hoop en Hartog, 2006).

**PETER BERKHOUT EN
JOOP HARTOG**
Senior projectleider SEO
Economisch Onderzoek,
respectievelijk hoogleraar
micro-economie Universiteit van Amsterdam

Buitenlandse studenten in Nederland
Hoeveel buitenlandse studenten zijn er eigenlijk in Nederland? Laten we hun aantal beschouwen tegen de achtergrond van de gehele populatie van voltijdstudenten in het hoger onderwijs. Volgens het CBS stonden in het studiejaar 2004-2005 453 duizend mensen ingeschreven in het voltijd hoger onderwijs. In dat jaar behaalden 84 duizend mensen een master- of bachelordiploma, of het oude stijl doctoraal-diploma. De vraag welk deel van die 453 duizend uit het buitenland komt, is moeilijker te beantwoorden dan men zou denken. Er bestaat namelijk geen eenvoudige directe registratie. Wij maakten een schatting op basis van gegevens uit drie verschillende bronnen: het CBS, de Vereniging Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) en de IND. Het aandeel buitenlandse studenten in 2004 is geschat op 6,3 à 7,5 procent. In absolute aantallen gaat het dan om 28 duizend tot 34 duizend studenten. Op grond van de verschillende gebruikte bronnen schatten we de niet-westerse buitenlanders in 2004 op 10 duizend tot 12,5 duizend, een kleine 40 procent van het totaal van buitenlandse studenten in Nederland. Uit CBS-cijfers blijkt dat de groei zich vooral voordoet in deze groep. Hun aandeel verdubbelde tussen 1995 en 2004.

Uit gegevens van de IND blijkt dat in de jaren 2005-2006 bijna 30 procent van de niet-westerse buitenlandse studenten uit China komt. Voormalig kolonie Indonesië volgt als tweede met 7,1 procent. Turkije vinden we met een aandeel van 4,1 procent op de derde plaats. Marokko heeft met 1,8 procent een meer bescheiden aandeel. Op de vierde plaats staat Suriname met 3,4 procent. De populatie van niet-westerse buitenlandse studenten in Nederland bestaat overwegend uit Aziaten. Uit landen als Vietnam, India, Pakistan en Nepal komen relatief veel Aziatische studenten. Het aandeel buitenlandse studenten in Nederland is internationaal gezien niet hoog en niet laag. Het aandeel ligt boven dat van de Verenigde Staten en Zweden, maar onder dat van landen als Frankrijk, Groot-Brittannië en Duitsland.

Afgestudeerden op de arbeidsmarkt

Wanneer men een steekproef zou nemen van pas afgestudeerden op de arbeidsmarkt, dan zouden kennismigranten daarin nauwelijks voorkomen, bovendien in termen van zoekduur en inkomen afwijken van autochtone Nederlanders, aan wie geen zoekduur- en inkomenseisen worden gesteld. Om de aan kennismigranten gestelde eisen te toetsen bekijken we de arbeidsmarktpositie van diverse groepen van pas

afgestudeerden in Nederland. Aan de hand van het geboorteland van de afgestudeerde en dat van zijn of haar ouders maken we onderscheid tussen enerzijds Nederlanders en anderzijds de mensen met een buitenlandse achtergrond. We definiëren afgestudeerden met een buitenlandse achtergrond als mensen die zelf in het buitenland geboren zijn, evenals hun beide ouders. Er worden drie categorieën onderscheiden: westerse, Turkse/Marokkaanse en overige niet-westerse afgestudeerden. De Nederlanders zijn zelf in Nederland geboren of hebben, als zij in het buitenland zijn geboren, ten hoogste één in het buitenland geboren ouder. Ze worden in twee groepen verdeeld: autochtonen en (tweede generatie) allochtonen. Afgestudeerden van wie beide ouders in Nederland zijn geboren, worden ongeacht hun geboorteland tot de autochtonen gerekend. De overigen noemen we (tweede generatie) allochtoon.

Tabel 1 geeft een overzicht van de arbeidsmarktpositie van de diverse groepen die anderhalf jaar na afstuderen zijn ondervraagd en toont de mate waarin ze voldoen aan de eisen van de kennismigrantenregeling. De tabel laat zien dat van alle afgestudeerden van hbo en wo in de jaren 2000-2004 de helft binnen 3,5 maanden een baan vond op het genoten opleidingsniveau. Afgestudeerden met buitenlandse achtergrond (met uitzondering van Turken en Marokkanen) en tweede generatie allochtonen doen er iets langer over een baan te vinden. Verder blijkt dat slechts 47 procent van de afgestudeerden voldoet aan de maximale zoekduur van drie maanden in de kennismigrantenregeling. Bij hbo'ers (51 procent) is dat percentage hoger dan bij academici (39 procent). Bij afgestudeerden met een buitenlandse achtergrond is dat percentage doorgaans lager dan onder autochtonen. Van de westerse buitenlanders, Turken/Marokkanen en overige niet-westerse buitenlanders heeft respectievelijk 44 procent, 48 procent en 33 procent binnen 3 maanden een baan. Kortom, minder dan de helft van de autochtone afgestudeerden voldoet aan deze eis en onder afgestudeerden met een buitenlandse achtergrond en tweede generatie allochtonen is dat nog minder. Wij concluderen hieruit dat de maximale zoekduur van 3 maanden kort is.

Het maandsalaris van afgestudeerden met een buitenlandse achtergrond wijkt nauwelijks af van het salaris van Nederlandse afgestudeerden. Alleen de westerse buitenlanders verdienen (om onverklaarbare redenen) minder dan gemiddeld. Het bruto maandsalaris anderhalf jaar na afstuderen is in prijzen van januari 2006 gemiddeld circa 2.100 euro. Hbo'ers zitten daar onder met een gemiddelde van 2.000 euro en academici zitten daarboven met een gemiddelde van 2.400 euro bruto per maand. Vermenigvuldigen we deze bedragen met 13 (inclusief vakantiegeld) dan komen we uit op 27.000 euro bruto per jaar (hbo: 25.000 euro; wo 31.000 euro). Bekijken we op individueel niveau of respondenten

tabel 1 HBO en WO afgestudeerden 2000-2004 en de eisen van de kennismigrantenregelin				
	Mediaan van de zoekduur (maanden)	% dat voldoet aan de zoekduureis	Bruto maandloon (Prijzen januari 2006; x€1000)	% dat voldoet aan de inkomenseis
Nederlands autochtoon	3,3	48%	2,1	17%
(2e generatie) allochtoon	4,1	42%	2,1	18%
Buitenlandse achtergrond				
westers	3,8	44%	1,9	10%
Turks/Marokkaans	3,3	48%	2,1	19%
overig niet-westers	5,2	33%	2,1	21%
Subtotaal HBO	2,9	51%	2,0	9%
Subtotaal WO	5,2	39%	2,4	31%
Totaal	3,5	47%	2,1	17%

Bron: SEO economisch onderzoek (2007)

voldoen aan de inkomenseis van ruim 33.000 euro, dan blijkt dat slechts 17 procent van alle afgestudeerden aan de eis voldoet. Van de hbo'ers voldoet 9 procent aan de eis, van de wo'ers 31 procent. Daaruit kan worden geconcludeerd dat de kennismigrantenregeling de lat ook wat betreft het inkomen wel erg hoog legt. Nederland neemt, zo lijkt het, als het om niet-westerse buitenlanders gaat alleen genoegen met het neusje van de zalm.

Conclusie

Het accent in het Nederlandse migratiebeleid verschuift langzaam van restrictief naar selectief. Dat wil zeggen, in plaats van de immigratie in ons land over de hele linie zo beperkt mogelijk te houden, wordt benadrukt dat immigratie van bepaalde groepen juist voordelen met zich mee kan brengen. Zo kan het aantrekken van jong talent uit het buitenland om hier te komen studeren ertoe leiden dat een deel zich na hun studie in Nederland wil vestigen. Uit een enquête onder masterstudenten aan de UvA blijkt dat 46 procent van de niet-westerse buitenlanders na afstuderen in Nederland zou willen werken. Deze potentiële kennismigranten kunnen bijdragen aan het oplossen van het dreigende tekort aan hoogopgeleiden.

De kennismigrantenregeling legt eisen op aan de zoekduur en het salaris van de visumplichtige niet-westerse buitenlandse student die zich op de Nederlandse arbeidsmarkt wil richten. Die eisen zijn zo streng dat het lijkt alsof Nederland alleen genoegen wenst te nemen met de allerbeste niet-westerse buitenlandse studenten. Uit onze studie blijkt dat zelfs van de autochtone studenten minder dan helft voldoet aan de eis om binnen drie maanden een baan op niveau te vinden en slechts 17 procent van hen verdient in die baan meer dan de vereiste 33.000 euro bruto per jaar. Hieruit trekken wij de conclusie dat de maximale zoekperiode van drie maanden erg kort is en het minimale jaarsalaris van 33.000 euro bruto per jaar erg hoog. Aan potentiële kennismigranten worden eisen gesteld, waaraan de meerderheid van de autochtone afgestudeerden zelfs niet voldoet. Wil men in Nederland een instroom van hoogopgeleide kennismigranten om dreigende tekorten aan hoogopgeleiden deels op te vangen, dan zullen deze eisen veel minder streng moeten worden gesteld, tenzij men inderdaad alleen op de top van de verdeling mikt.

LITERATUUR:

Berkhout, P.H.G., T. de Hoop en J. Hartog (2006), *De arbeidsmarktpositie van studenten met een buitenlandse achtergrond*, SEO-rapport 955.
 SEO economisch onderzoek (2007) *Studie & Werk*. SEO/Elsevier 2003-2006. <http://www.seo.nl/nl/arbeidenkennis/studiewerk.html>